

Verslag bespreking gemeente Oudewater over de inspectie instandhouding monumentenzorg

Gemeentehuis Oudewater, 9 december 2008

Aanwezig:

Gemeente Oudewater: dhr. L. Bos en dhr. F. Herrman

Erfgoedinspectie: mw. B. van den Berg en mw. H. Nuijten

Algemene opmerkingen:

De gemeente Oudewater is na het verschijnen van het inspectierapport in juli 2007 en haar bestuurlijke reactie van 15 november 2007 gericht aan de slag gegaan om de voorgenomen verbeteracties te realiseren. Hieronder wordt op de aanbevelingen uit het inspectierapport ingegaan. Daarnaast meldt de gemeente dat de banden met de Stichting Hugo Kotenstein zijn aangehaald. Stichting Hugo Kotenstein maakt zich sterk voor het behoud en de versterking van de (historisch-) ruimtelijke kwaliteit van de stads- en dorpsgebieden en het landelijke gebied. Deze stichting heeft ook steeds meer contact met de Geschiedkundige Vereniging Oudewater die zich bezig houdt met het cultureel erfgoed in de stad Oudewater.

Stand van zaken van de algemene aanbevelingen uit het inspectierapport

Beleid:

Aanbeveling Erfgoedinspectie: actualiseer het verouderde monumentenbeleid en vul het aan met recente zaken zoals bouwhistorisch onderzoek.

Bestuurlijke reactie: de gemeente onderkent de noodzaak van het actualiseren van de monumentennota, maar geeft aan dat dit veel tijd kost omdat dit nieuwe beleid ook samenhangt met gemeentelijke monumentenzorg, de financiering daarvan, archeologie, het aanwijzingsbeleid etc.

Voorgenomen actie: het beleid actualiseren in samenhang met overige aspecten van de monumentenzorg inclusief bouwhistorisch onderzoek.

Stand van zaken december 2008: in 2008 is gewerkt aan het inventariseren van de zaken die in een beleidsnota archeologie moeten worden opgenomen. Voor het schrijven van deze nota is recent opdracht gegeven aan een extern bedrijf en de nota wordt samen met de andere gemeenten van de Groene Driehoek (Lopik en Montfoort) opgesteld.

De volgende stap is de totstandkoming van een nota monumentenzorg in 2009. Hierin zullen in ieder geval zaken worden opgenomen als bouwhistorisch onderzoek, cultuurhistorische verkenningen, de relatie tussen monumentenzorg en ruimtelijke ordening en de monumentencommissie. De nota zal waarschijnlijk niet extern maar door de medewerker monumentenzorg worden geschreven.

Aanbeveling Erfgoedinspectie: leg de samenhang tussen Ruimtelijke Ordening en monumentenzorg en cultuurhistorie beleidsmatig vast en faciliteer een gedeeltelijke integratie van deze twee vakgebieden.

Bestuurlijke reactie: er is steeds vaker sprake van afstemming tussen beide beleidsvelden, maar het zit nog vooral tussen de oren. In het tweewekelijkse gemeentelijke RO-overleg zijn monumentenzorg en archeologie inmiddels een vast agendapunt.

Voorgenomen acties:

- Bij de herziening van bestemmingsplannen zal cultuurhistorie uitdrukkelijk worden betrokken.
- De mogelijkheid zal worden onderzocht om te komen tot een standaardprocedure voor ontwikkellocaties waarbij cultuurhistorie structureel aandacht krijgt.
- Cultuurhistorie wordt opgenomen in het werkproces van de omgevingsvergunning

Stand van zaken december 2008: in de beleidsnota zal worden verankerd dat cultuurhistorie standaard zal worden betrokken bij ontwikkelingen en bij bestemmingsplannen die worden herzien. In oktober 2008 is ten behoeve van initiatiefnemers van ontwikkelingen een 'Handreiking Grote Ruimtelijke Projecten' opgesteld. Hierin is een protocol of procesbeschrijving opgenomen en daarin wordt aangegeven dat bij elke nieuwe ontwikkeling een Beeldkwaliteitsplan en een cultuurhistorische onderbouwing moet worden opgesteld. De Beeldkwaliteitsplannen zullen standaard aan de Monumentencommissie voor advies worden voorgelegd.

Aan het werkproces rond de omgevingsvergunning wordt nog gewerkt. In ieder geval worden voor monumentenzorg in het komende jaar meer uren beschikbaar gesteld.

Kennis

Aanbeveling Erfgoedinspectie: ontwikkel de bouwhistorische kennis binnen de gemeente zover, dat kan worden ingeschat wanneer specifieke deskundigheid moet worden ingeroepen.

Bestuurlijke reactie: de bewustwording van het belang van en het draagvlak voor bouwhistorisch onderzoek nemen verder toe. Bouwhistorisch onderzoek zal worden verankerd in het monumentenbeleid.

Voorgenomen actie: onlangs werd een cursus bouwhistorie gevolgd.

Stand van zaken december 2008: de medewerker monumentenzorg heeft de cursus 'omgaan met bouwhistorische en bouwtechnische dilemma's uit de praktijk van de monumentenzorg' van Bouwforum gevolgd en wordt ook verder goed gefaciliteerd om gerichte opleidingen te volgen.

Aanbeveling Erfgoedinspectie: Ontwikkel de kennis over cultuurhistorische waarden in brede zin en betrek deze bij grootschalige ontwikkelingen in het beschermde gezicht en in waardevolle linten.

Bestuurlijke reactie: Een bredere monumentencommissie kan hierin belangrijke rol in vervullen.

Voorgenomen actie: het functioneren van de monumentencommissie herzien.

Stand van zaken december 2008: zie voor de ontwikkelingen rond de monumentencommissie onder het kopje 'Advisering'. In het bovengenoemde protocol in de 'Handreiking Grote ruimtelijke Projecten' is de omgang met cultuurhistorie duidelijk opgenomen.

Aanbeveling Erfgoedinspectie: Maak gebruik van de aanwezige kennis op dit gebied bij de RACM en de Monumentencommissie

Bestuurlijke reactie: de kennis van beide partijen is in de praktijk moeilijk toegankelijk. Deze aanbeveling pleit wat betreft de gemeente voor een plaatselijke of regionale monumentencommissie
Voorgenomen actie: het functioneren van de monumentencommissie herzien.

Stand van zaken december 2008: zie voor de ontwikkelingen rond de monumentencommissie onder het kopje 'Advisering'. De gemeente maakt steeds vaker gebruik van de kennis die bij Stichting Hugo Kotenstein aanwezig is. Deze stichting heeft ook een rol gekregen in het eerdergenoemde protocol in de 'Handreiking Grote Ruimtelijke Projecten'.

Onderzoek

Aanbeveling Erfgoedinspectie: stimuleer bouwhistorisch onderzoek bij zowel eigenaren als architecten en stel dit bij bepaalde restauraties verplicht.

Bestuurlijke reactie: bouwhistorisch onderzoek staat al in de checklist voor de beoordeling van aanvragen voor monumentenvergunningen.

Voorgenomen actie: dit punt moet worden aangescherpt en eerder aan de orde worden gesteld.

Stand van zaken december 2008: Bouwhistorisch onderzoek wordt nu eerder en vaker gevraagd. Ten behoeve daarvan heeft de gemeente een informatieblad opgesteld waarin wordt ingegaan op het belang en de diverse soorten bouwhistorisch onderzoek. Deze informatie is tevens op de gemeentelijke site opgenomen. Ten slotte zal in de beleidsnota aandacht worden besteed aan bouwhistorisch onderzoek.

Aanbeveling Erfgoedinspectie: ontwikkel criteria om te bepalen wanneer dergelijk onderzoek verplicht wordt.

Bestuurlijke reactie: dit vindt de gemeente Oudewater moeilijk. Zij wil niet het wiel hierover uitvinden, maar het aan een externe deskundige vragen.

Voorgenomen actie: de gemeente zal aan de monumentencommissie vragen om criteria aan te geven.

Stand van zaken december 2008: De Vereniging Dorp, Stad en Land heeft op dit verzoek nooit gereageerd. Inmiddels heeft de gemeente het bovengenoemde informatieblad opgesteld waarin tevens kort wordt ingegaan op wanneer bouwhistorisch onderzoek gewenst is. Ook zal hieraan in de beleidsnota aandacht worden besteed.

Aanbeveling Erfgoedinspectie: Laat voorafgaand aan grootschalige ontwikkelingen in het beschermd stadsgezicht en waardevolle linten, cultuurhistorische analyses en verkenningen uitvoeren. Laat deze een rol spelen bij de betreffende ontwikkeling.

Bestuurlijke reactie: tot het moment van de bestuurlijke reactie werden verkenningen voor archeologie en cultuurhistorie meegenomen in nieuwe bestemmingsplannen. De gemeente Oudewater wil echter ook breder onderzoek voor ontwikkellocaties.

Voorgenomen actie: cultuurhistorische analyses in principe standaard verplicht stellen bij ontwikkelingen.

Stand van zaken december 2008: In het opstellen van cultuurhistorische analyses en verkenningen bij grootschalige ontwikkelingen is in bovengenoemd protocol in de 'Handreiking Grote ruimtelijke Projecten' inmiddels voorzien.

Vergunningprocedure

Aanbeveling Erfgoedinspectie: leg vast wanneer een eigenaar weet of zijn plan ontvankelijk is verklaard.

Bestuurlijke reactie: de gemeente Oudewater ging hier terughoudend mee om omdat de RACM en de monumentencommissie soms aanvullende stukken vragen en dat na de ontvankelijkverklaring eigenlijk niet meer kan. Toch wil de gemeente iets doen met deze aanbeveling.

Voorgenomen actie: de toelichting op de monumentenprocedure is al per direct aangepast en in de ontvankelijkheidsbrief zal een slag om de arm worden gehouden wat betreft eventueel aanvullende informatie.

Stand van zaken december 2008: Dit loopt op dit moment prima.

Aanbeveling Erfgoedinspectie: Volg de APA-procedure op de juiste manier en stem dit af met RACM.

Bestuurlijke reactie: bij zeer eenvoudige aanvragen wordt ruime uitleg aan APA door gemeente gegeven. RACM was het hiermee altijd eens.

Voorgenomen actie: dit probleem bij de RACM aankaarten en in voorkomende gevallen direct uitspraak ontlokken.

Stand van zaken december 2008: de APA-procedure is met de inwerkingtreding op 21 april 2008 van het interimbeleid voor de beperking adviesplicht komen te vervallen.

Advisering

Aanbeveling Erfgoedinspectie: Professionaliseer de werkwijze van de monumentencommissie

Bestuurlijke reactie: de huidige advisering komt in de praktijk neer op het advies van één persoon.

Andere disciplines zoals archeologie, bouw- en cultuurhistorie en cultuurlandschap zijn onderbelicht.

De gemeente ziet voordelen in een plaatselijke en regionale commissie

Voorgenomen actie: het functioneren van de monumentencommissie herzien en een lange termijnvisie ontwikkelen voor regionale samenwerking.

Stand van zaken december 2008: de gemeente Oudewater is recent voor haar monumentencommissie overgestapt van Vereniging Dorp, Stad en Land naar Welstand en Monumenten Midden Nederland.

Deze organisatie zorgt nu voor de monumentencommissie van de gemeente Oudewater. In de vergaderingen worden plannen behandeld, het is geen beleidsmatig adviesorgaan. De advisering gebeurt nu door meerdere personen. Bij de vergaderingen zijn ook de RACM en de provincie Utrecht vertegenwoordigd. De aanwezige partijen stemmen hun adviezen af maar houden hun eigen rol in de gaten. Adviezen kunnen dan ook van elkaar verschillen.

Op termijn zou men over kunnen gaan naar een regionale adviescommissie van de gemeenten van de Groene Driehoek. De mogelijkheden daarvoor worden ambtelijk verkend en hierover zal iets worden opgenomen in de beleidsnota monumentenzorg.

Aanbeveling Erfgoedinspectie: Regel structureel planoverstijgend overleg tussen gemeente en RACM en tussen gemeente en monumentencommissie om aanwezige kennis te delen en de stand van zaken rond de uitvoering uit te wisselen.

Bestuurlijke reactie: enkele jaren geleden was er een structureel overleg met de RACM. Dit werd als weinig zinvol ervaren en is beëindigd. De gemeente Oudewater vindt structureel overleg met een anders georganiseerde monumentencommissie belangrijker.

Voorgenomen actie: functioneren monumentencommissie herzien en jaarlijks overleg regelen met portefeuillehouder en/ of B&W.

Stand van zaken december 2008: De gemeente Oudewater zal hierover met Welstand en Monumenten Midden Nederland overleggen.

Begeleiding

Aanbeveling Erfgoedinspectie: Leg tussentijdse wijzigingen standaard voor aan de monumentencommissie en de RACM en zorg voor revisietekeningen.

Bestuurlijke reactie: de revisietekening is opgenomen bij de gemeentelijke standaardvoorwaarden. Op het moment van de bestuurlijke reactie vonden al meer tussentijdse en eindcontroles plaats. Hierdoor heeft de gemeente Oudewater meer grip op wijzigingen en het uiteindelijke resultaat. De gemeente hanteert ook een verbod en boete in verband met het uitvoeren zonder of in afwijking van de vergunning

Voorgenomen actie: dit werkt al zo.

Stand van zaken december 2008: er wordt standaard gevraagd naar revisietekeningen. Als de architect van een restauratieplan de bouw niet begeleidt, dan wordt vaak geen revisietekening meer gemaakt. De gemeente Oudewater probeert met architecten af te spreken dat ze aangeven wanneer zij niet meer bij de uitvoering worden betrokken zodat de gemeente zelf vinger aan de pols kan houden en actief het leveren van de revisietekening kan vragen.